UNIT 02 | PENDIDIKAN MORAL TINGKATAN 1 | SESI 2026

Insan Bermoral Pilihan Hidup

Berstruktur dan esei pendek

Insan bermoral berusaha menyelaraskan pertimbangan, perasaan terhadap orang lain dan tindakan yang bertanggungjawab. Unit ini membantu Aiden mengenal ciri tersebut tanpa menganggap seseorang sentiasa sempurna. Kita menilai contoh, menjalankan kajian kecil tentang kepentingannya dan mengamalkan kerjasama dalam masyarakat majmuk. Kesilapan menjadi peluang untuk mengaku, membaiki kesan dan membuat pilihan lebih baik.

Nama: _____ Kelas: _____

Tarikh: _____

Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | KSSM

Latihan asli, bukan soalan rasmi atau ramalan peperiksaan. Tahap soalan dan markah ialah panduan latihan kendiri.

10 berstruktur + 5 esei pendek | 100 markah latihan

Tulis jawapan sendiri sebelum membaca contoh jawapan. Jelaskan tindakan, alasan, perasaan atau kesan mengikut kehendak soalan. Markah ini bukan format atau skema rasmi peperiksaan.

Gunakan kertas tambahan jika perlu. Model jawapan menunjukkan satu jawapan yang mungkin. Guru boleh mempertimbangkan isi alternatif yang tepat.

Semakan kendiri: tandakan setiap isi berbeza sekali sahaja. Jika kriteria F dan H digunakan, huraian H perlu menyokong fakta F yang berkaitan.

Bahagian A | 10 soalan berstruktur

M2S01 | 2.1

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.1

Tini memahami bahawa rakan yang baharu mungkin kurang mengenali aturan kelas. Dia bertanya sama ada rakannya memerlukan penjelasan dan menawarkan bantuan tanpa memaksa.

(a) Nyatakan dua unsur insan bermoral yang terlihat dalam tindakan Tini. [2 markah]

(b) Jelaskan dua sebab tindakan Tini sesuai dengan maksud insan bermoral. [4 markah]

M2S02 | 2.1

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.1

Gan tahu bahawa janji perlu ditepati. Namun, dia terlupa memulangkan bahan kumpulan. Selepas sedar, dia memaklumkan rakan dan mengatur pemulangan.

(a) Nyatakan satu pengetahuan Gan dan satu tindakan pembaikannya. [2 markah]

(b) Jelaskan dua pelajaran tentang insan bermoral daripada keadaan ini. [4 markah]

M2S03 | 2.2

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.2

Laila mencatat kos bahan mengikut resit sebenar. Apabila jumlahnya tersilap, dia membetulkan kiraan dan menjelaskan perubahan kepada kumpulan.

(a) Nyatakan dua ciri bermoral yang boleh dikaitkan dengan tindakan Laila. [2 markah]

(b) Huraikan satu bukti bagi setiap ciri tersebut berserta kepentingannya. [4 markah]

M2S04 | 2.2

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.2

Rafi menolak ajakan mengejek sebutan seorang ahli. Dia berkata bahawa semua ahli patut diberi peluang bercakap tanpa dihina.

(a) Nyatakan dua perlakuan Rafi yang menyokong maruah ahli tersebut. [2 markah]

(b) Jelaskan dua ciri bermoral Rafi dengan bukti daripada rangsangan. [4 markah]

M2S05 | 2.3

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.3

Empat peserta bersetuju menyertai kajian ringkas tentang giliran bercakap. Pemerhati mencatat bahawa semua peserta memberi sekurang-kurangnya satu idea. Tiga peserta berkata giliran membantu, manakala seorang meminta masa berfikir tambahan.

(a) Nyatakan satu pemerhatian dan satu pendapat daripada kajian ini. [2 markah]

(b) Tulis satu rumusan yang sesuai dengan satu alasan, serta satu penambahbaikan dengan satu alasan. [4 markah]

M2S06 | 2.3

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.3

Kumpulan anda mahu menemu bual rakan tentang kepentingan kejujuran. Seorang ahli mencadangkan supaya jawapan yang tidak menyokong pandangan kumpulan dipadamkan.

(a) Nyatakan dua prinsip kajian beretika yang perlu dipatuhi. [2 markah]

(b) Cadangkan dua langkah yang menjadikan kajian lebih bertanggungjawab dan jelaskan sebabnya. [4 markah]

M2S07 | 2.4

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.4

Iman boleh menyembunyikan kesilapan kerana guru belum menyedarinya. Dia memilih untuk memaklumkan kesilapan itu supaya kumpulan dapat membetulkannya.

(a) Nyatakan dua sebab bermoral yang mungkin mendasari pilihan Iman. [2 markah]

(b) Jelaskan dua perbezaan antara kesedaran moral dengan hanya takut diketahui. [4 markah]

M2S08 | 2.4

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.4

Dalam refleksi mingguan, Alin menulis, "Saya selalu bersetuju dengan ajakan rakan walaupun saya tahu tindakan itu boleh merugikan orang lain."

(a) Nyatakan dua perkara yang perlu Alin pertimbangkan sebelum bersetuju. [2 markah]

(b) Cadangkan dua langkah membina kesedaran dan jelaskan tujuannya. [4 markah]

M2S09 | 2.5

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.5

Lima ahli daripada latar berbeza menyediakan sudut bacaan. Dua ahli kurang memahami istilah dalam arahan, dan seorang ahli belum diberi tugas.

(a) Nyatakan dua halangan penyertaan dalam situasi ini. [2 markah]

(b) Cadangkan dua tindakan adil berserta sebabnya. [4 markah]

M2S10 | 2.5

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.5, 1.2.3

Selepas aktiviti kumpulan, catatan menunjukkan dua orang menguasai kebanyakan perbincangan. Ahli lain telah bersetuju menyertai aktiviti tetapi belum sempat memberikan idea.

(a) Nyatakan dua tindakan bermoral yang diperlukan dalam perbincangan seterusnya. [2 markah]

(b) Rancang dua cara menilai sama ada pembaikan berjaya dan jelaskan tujuannya. [4 markah]

Bahagian B | 5 esei pendek

Rancang isi, tulis dan semak. Gunakan penerangan atau contoh yang relevan dengan soalan.

M2E01 | 2.1

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.1

Seorang murid berkata, "Saya sudah tahu banyak nilai, jadi saya tidak perlu menilai semula tindakan saya."

Huraikan empat penjelasan untuk menunjukkan bahawa menjadi insan bermoral memerlukan lebih daripada pengetahuan nilai.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti isu dan pihak yang terlibat.
2. Tulis empat isi; padankan setiap isi dengan huraian.
3. Semak fakta rangsangan, bahasa sopan dan keselamatan tindakan.

M2E02 | 2.2

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.2

Pasukan kecil anda perlu menghasilkan bahan pameran menggunakan peralatan bersama. Semua ahli mempunyai peranan masing-masing.

Huraikan empat ciri insan bermoral yang sesuai diamalkan. Berikan contoh perlakuan yang menjelaskan setiap ciri.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti isu dan pihak yang terlibat.
2. Tulis empat isi; padankan setiap isi dengan huraian.
3. Semak fakta rangsangan, bahasa sopan dan keselamatan tindakan.

M2E03 | 2.3

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.3

Guru meminta kajian kecil tentang bagaimana peluang bersuara membantu kerjasama. Kajian hanya melibatkan beberapa peserta yang bersetuju dan tidak perlu mengumpulkan maklumat peribadi.

Huraikan empat langkah kajian yang beretika dan jelaskan tujuan setiap langkah.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti isu dan pihak yang terlibat.
2. Tulis empat isi; padankan setiap isi dengan huraian.
3. Semak fakta rangsangan, bahasa sopan dan keselamatan tindakan.

M2E04 | 2.4

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.4

Anda sedang membina kesedaran untuk bertindak jujur walaupun rakan mendesak anda mengubah keputusan permainan. Anda mahu menjaga hubungan tanpa menerima penipuan.

Huraikan empat langkah yang membantu anda membuat pilihan bermoral. Berikan satu alasan bagi setiap langkah.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti isu dan pihak yang terlibat.
2. Tulis empat isi; padankan setiap isi dengan huraian.
3. Semak fakta rangsangan, bahasa sopan dan keselamatan tindakan.

M2E05 | 2.5

Cabaran | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.5

Dalam aktiviti membuat papan maklumat, ahli kumpulan anda mempunyai latar, minat dan cara komunikasi yang pelbagai. Ketua mahu semua orang menyumbang secara bermakna.

Cadangkan empat amalan bermoral yang boleh dilaksanakan oleh kumpulan. Jelaskan bagaimana setiap amalan menyokong penyertaan.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti isu dan pihak yang terlibat.
2. Tulis empat isi; padankan setiap isi dengan huraian.
3. Semak fakta rangsangan, bahasa sopan dan keselamatan tindakan.

Model jawapan dan panduan semakan

Bandingkan jawapan anda dengan kriteria. Beri markah hanya bagi isi yang benar-benar terdapat dalam jawapan sendiri. Jangan beri dua markah untuk idea yang sama.

M2S01 | 2.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.1

(a) Nyatakan dua unsur insan bermoral yang terlihat dalam tindakan Tini.

Contoh jawapan

Keprihatinan terhadap keadaan rakan baharu. Perlakuan membantu yang menghormati pilihan rakan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Keprihatinan terhadap keadaan rakan baharu.

☐ P2 (1 markah): Perlakuan membantu yang menghormati pilihan rakan.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M2S01 (b) Jelaskan dua sebab tindakan Tini sesuai dengan maksud insan bermoral.

Contoh jawapan

Tini mempertimbangkan keadaan sebelum bertindak. Dia tidak terus mengandaikan semua keperluan rakan. Tini menyalurkan keprihatinan melalui bantuan yang sesuai. Rakan mendapat peluang menerima penjelasan tanpa dipaksa.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Tini mempertimbangkan keadaan sebelum bertindak.

☐ P2 (1 markah): Dia tidak terus mengandaikan semua keperluan rakan.

☐ P3 (1 markah): Tini menyalurkan keprihatinan melalui bantuan yang sesuai.

☐ P4 (1 markah): Rakan mendapat peluang menerima penjelasan tanpa dipaksa.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M2S02 | 2.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.1

(a) Nyatakan satu pengetahuan Gan dan satu tindakan pembaikannya.

Contoh jawapan

Gan tahu bahawa janji perlu ditepati. Gan memaklumkan rakan dan mengatur pemulangan bahan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Gan tahu bahawa janji perlu ditepati.

☐ P2 (1 markah): Gan memaklumkan rakan dan mengatur pemulangan bahan.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M2S02 (b) Jelaskan dua pelajaran tentang insan bermoral daripada keadaan ini.

Contoh jawapan

Pengetahuan perlu disusuli perlakuan yang sepadan. Mengetahui kepentingan janji tidak mencukupi jika bahan tidak dipulangkan. Kesilapan boleh dihadapi dengan tanggungjawab. Pengakuan dan pemulangan membantu membaiki kesan kesilapan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Pengetahuan perlu disusuli perlakuan yang sepadan.

☐ P2 (1 markah): Mengetahui kepentingan janji tidak mencukupi jika bahan tidak dipulangkan.

☐ P3 (1 markah): Kesilapan boleh dihadapi dengan tanggungjawab.

☐ P4 (1 markah): Pengakuan dan pemulangan membantu membaiki kesan kesilapan.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M2S03 | 2.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.2

(a) Nyatakan dua ciri bermoral yang boleh dikaitkan dengan tindakan Laila.

Contoh jawapan

Kejujuran. Tanggungjawab.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Kejujuran.

☐ P2 (1 markah): Tanggungjawab.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M2S03 (b) Huraikan satu bukti bagi setiap ciri tersebut berserta kepentingannya.

Contoh jawapan

Laila menggunakan angka pada resit sebenar. Ahli dapat mempercayai maklumat perbelanjaan. Laila membetulkan kiraan dan menjelaskan perubahan. Kumpulan dapat menggunakan jumlah yang tepat untuk keputusan seterusnya.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Laila menggunakan angka pada resit sebenar.

☐ P2 (1 markah): Ahli dapat mempercayai maklumat perbelanjaan.

☐ P3 (1 markah): Laila membetulkan kiraan dan menjelaskan perubahan.

☐ P4 (1 markah): Kumpulan dapat menggunakan jumlah yang tepat untuk keputusan seterusnya.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M2S04 | 2.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.2

(a) Nyatakan dua perlakuan Rafi yang menyokong maruah ahli tersebut.

Contoh jawapan

Menolak ajakan mengejek sebutannya. Mempertahankan peluang ahli untuk bercakap tanpa dihina.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Menolak ajakan mengejek sebutannya.

☐ P2 (1 markah): Mempertahankan peluang ahli untuk bercakap tanpa dihina.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M2S04 (b) Jelaskan dua ciri bermoral Rafi dengan bukti daripada rangsangan.

Contoh jawapan

Rafi menunjukkan keberanian moral. Dia menolak ajakan rakan yang tidak wajar. Rafi menunjukkan sikap hormat. Dia mempertahankan ruang bersuara tanpa penghinaan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Rafi menunjukkan keberanian moral.

☐ P2 (1 markah): Dia menolak ajakan rakan yang tidak wajar.

☐ P3 (1 markah): Rafi menunjukkan sikap hormat.

☐ P4 (1 markah): Dia mempertahankan ruang bersuara tanpa penghinaan.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M2S05 | 2.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.3

(a) Nyatakan satu pemerhatian dan satu pendapat daripada kajian ini.

Contoh jawapan

Pemerhatian: semua empat peserta memberikan sekurang-kurangnya satu idea. Pendapat: tiga peserta berpendapat bahawa giliran membantu kerjasama.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Pemerhatian: semua empat peserta memberikan sekurang-kurangnya satu idea.

☐ P2 (1 markah): Pendapat: tiga peserta berpendapat bahawa giliran membantu kerjasama.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M2S05 (b) Tulis satu rumusan yang sesuai dengan satu alasan, serta satu penambahbaikan dengan satu alasan.

Contoh jawapan

Giliran memberi peluang menyumbang dalam kumpulan kecil ini. Pemerhatian menunjukkan semua peserta sempat memberikan idea. Sediakan masa berfikir sebelum giliran bermula. Pelarasan itu mengambil kira keperluan peserta yang meminta masa tambahan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Giliran memberi peluang menyumbang dalam kumpulan kecil ini.

☐ P2 (1 markah): Pemerhatian menunjukkan semua peserta sempat memberikan idea.

☐ P3 (1 markah): Sediakan masa berfikir sebelum giliran bermula.

☐ P4 (1 markah): Pelarasan itu mengambil kira keperluan peserta yang meminta masa tambahan.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M2S06 | 2.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.3

(a) Nyatakan dua prinsip kajian beretika yang perlu dipatuhi.

Contoh jawapan

Penyertaan dan jawapan diberikan secara sukarela. Dapatan direkodkan dengan jujur termasuk pandangan berbeza.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Penyertaan dan jawapan diberikan secara sukarela.

☐ P2 (1 markah): Dapatan direkodkan dengan jujur termasuk pandangan berbeza.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M2S06 (b) Cadangkan dua langkah yang menjadikan kajian lebih bertanggungjawab dan jelaskan sebabnya.

Contoh jawapan

Catat pandangan tanpa nama dan tanpa mengubah maksud. Privasi dijaga dan dapatan menggambarkan jawapan sebenar. Laporkan skop serta batas bilangan peserta. Pembaca tidak tersalah anggap bahawa dapatan mewakili semua orang.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Catat pandangan tanpa nama dan tanpa mengubah maksud.

☐ P2 (1 markah): Privasi dijaga dan dapatan menggambarkan jawapan sebenar.

☐ P3 (1 markah): Laporkan skop serta batas bilangan peserta.

☐ P4 (1 markah): Pembaca tidak tersalah anggap bahawa dapatan mewakili semua orang.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M2S07 | 2.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.4

(a) Nyatakan dua sebab bermoral yang mungkin mendasari pilihan Iman.

Contoh jawapan

Menjaga kepercayaan kumpulan. Membolehkan kesilapan dibetulkan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Menjaga kepercayaan kumpulan.

☐ P2 (1 markah): Membolehkan kesilapan dibetulkan.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M2S07 (b) Jelaskan dua perbezaan antara kesedaran moral dengan hanya takut diketahui.

Contoh jawapan

Kesedaran moral mempertimbangkan kesan terhadap orang lain. Iman mahu kumpulan mempunyai maklumat sebenar untuk membaiki kerja. Hanya takut diketahui menumpukan usaha mengelakkan akibat kepada diri. Sikap itu boleh mendorong penyembunyian apabila tiada pengawasan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Kesedaran moral mempertimbangkan kesan terhadap orang lain.

☐ P2 (1 markah): Iman mahu kumpulan mempunyai maklumat sebenar untuk membaiki kerja.

☐ P3 (1 markah): Hanya takut diketahui menumpukan usaha mengelakkan akibat kepada diri.

☐ P4 (1 markah): Sikap itu boleh mendorong penyembunyian apabila tiada pengawasan.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M2S08 | 2.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.4

(a) Nyatakan dua perkara yang perlu Alin pertimbangkan sebelum bersetuju.

Contoh jawapan

Kesan tindakan kepada pihak yang terlibat. Sama ada alasan dan cara tindakan itu jujur serta wajar.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Kesan tindakan kepada pihak yang terlibat.

☐ P2 (1 markah): Sama ada alasan dan cara tindakan itu jujur serta wajar.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M2S08 (b) Cadangkan dua langkah membina kesedaran dan jelaskan tujuannya.

Contoh jawapan

Berhenti seketika untuk menilai sebab dan akibat ajakan. Dia dapat membuat keputusan berdasarkan pertimbangan, bukan tekanan sahaja. Latih penolakan sopan dan dapatkan bantuan jika tekanan berterusan. Dia mempunyai cara selamat untuk mempertahankan keputusan yang bermoral.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Berhenti seketika untuk menilai sebab dan akibat ajakan.

☐ P2 (1 markah): Dia dapat membuat keputusan berdasarkan pertimbangan, bukan tekanan sahaja.

☐ P3 (1 markah): Latih penolakan sopan dan dapatkan bantuan jika tekanan berterusan.

☐ P4 (1 markah): Dia mempunyai cara selamat untuk mempertahankan keputusan yang bermoral.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M2S09 | 2.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.5

(a) Nyatakan dua halangan penyertaan dalam situasi ini.

Contoh jawapan

Dua ahli kurang memahami istilah arahan. Seorang ahli belum mendapat tugas.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Dua ahli kurang memahami istilah arahan.

☐ P2 (1 markah): Seorang ahli belum mendapat tugas.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M2S09 (b) Cadangkan dua tindakan adil berserta sebabnya.

Contoh jawapan

Terangkan istilah dengan bahasa yang difahami bersama. Ahli boleh memahami tugasan dan menyumbang dengan yakin. Bincangkan pembahagian tugas mengikut keupayaan dan persetujuan. Setiap ahli mendapat peluang menyumbang tanpa ditentukan oleh latarnya.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Terangkan istilah dengan bahasa yang difahami bersama.

☐ P2 (1 markah): Ahli boleh memahami tugasan dan menyumbang dengan yakin.

☐ P3 (1 markah): Bincangkan pembahagian tugas mengikut keupayaan dan persetujuan.

☐ P4 (1 markah): Setiap ahli mendapat peluang menyumbang tanpa ditentukan oleh latarnya.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M2S10 | 2.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.5, 1.2.3

(a) Nyatakan dua tindakan bermoral yang diperlukan dalam perbincangan seterusnya.

Contoh jawapan

Memberikan giliran kepada semua ahli. Mendengar idea tanpa memotong percakapan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Memberikan giliran kepada semua ahli.

☐ P2 (1 markah): Mendengar idea tanpa memotong percakapan.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M2S10 (b) Rancang dua cara menilai sama ada pembaikan berjaya dan jelaskan tujuannya.

Contoh jawapan

Catat bilangan ahli yang mendapat peluang bercakap tanpa merekod nama. Pemerhatian menunjukkan sama ada peluang penyertaan lebih seimbang. Minta maklum balas sukarela tentang keselesaan menyumbang. Pandangan ahli membantu mengenal pasti halangan yang tidak terlihat melalui kiraan sahaja.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Catat bilangan ahli yang mendapat peluang bercakap tanpa merekod nama.

☐ P2 (1 markah): Pemerhatian menunjukkan sama ada peluang penyertaan lebih seimbang.

☐ P3 (1 markah): Minta maklum balas sukarela tentang keselesaan menyumbang.

☐ P4 (1 markah): Pandangan ahli membantu mengenal pasti halangan yang tidak terlihat melalui kiraan sahaja.

Contoh jawapan sahaja. Terima tindakan, alasan, nilai atau perasaan lain yang relevan dan dihuraikan mengikut kehendak soalan. Rubrik ini untuk latihan, bukan skema rasmi KPM.

M2E01 | 2.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.1

Huraikan empat penjelasan untuk menunjukkan bahawa menjadi insan bermoral memerlukan lebih daripada pengetahuan nilai.

Contoh jawapan

Mengetahui nilai merupakan permulaan, tetapi insan bermoral masih perlu membuat pertimbangan berasas. Keadaan boleh berbeza antara satu situasi dengan situasi lain, maka sebab serta kesan pilihan perlu diteliti sebelum bertindak.

Selain itu, seseorang perlu mengambil peduli kebajikan orang lain. Pengetahuan tentang hormat, misalnya, patut membantu kita mendengar pengalaman rakan dan tidak menganggap semua orang mempunyai keperluan sama.

Perlakuan juga perlu sepadan dengan pemahaman. Seseorang yang tahu tentang kejujuran perlu memberikan maklumat benar ketika membuat laporan, bukan mengubah angka supaya kelihatan berjaya.

Akhirnya, insan bermoral perlu membuat refleksi dan pembaikan. Jika tersilap, dia boleh mengaku, memaklumkan pihak terlibat dan membantu membetulkan akibatnya. Usaha berterusan ini lebih bermakna daripada menganggap hafalan membuktikan semua tindakan diri sentiasa betul.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Pertimbangan berasas masih diperlukan.

☐ H1 (1 markah): Keadaan dan kesan setiap pilihan perlu difahami.

☐ F2 (1 markah): Keprihatinan terhadap orang lain perlu dikembangkan.

☐ H2 (1 markah): Pengetahuan perlu membantu kita memahami kebajikan pihak yang terkesan.

☐ F3 (1 markah): Perlakuan perlu sepadan dengan pemahaman.

☐ H3 (1 markah): Nilai kejujuran ditunjukkan melalui maklumat dan tindakan yang benar.

☐ F4 (1 markah): Refleksi serta pembaikan diperlukan selepas kesilapan.

☐ H4 (1 markah): Kesediaan membaiki akibat menunjukkan tanggungjawab yang berterusan.

Model ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima empat isi alternatif yang munasabah dengan huraian berkaitan. Nama nilai sahaja tidak menggantikan penjelasan yang diminta. Rubrik latihan ini bukan skema rasmi KPM.

M2E02 | 2.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.2

Huraikan empat ciri insan bermoral yang sesuai diamalkan. Berikan contoh perlakuan yang menjelaskan setiap ciri.

Contoh jawapan

Ciri pertama ialah kejujuran. Setiap ahli perlu melaporkan kemajuan sebenar, termasuk tugas yang belum siap. Maklumat ini membolehkan pasukan merancang bantuan tanpa terpedaya oleh laporan yang dibesar-besarkan.

Ciri kedua ialah tanggungjawab. Ahli menjaga peralatan bersama dan memulangkannya mengikut masa yang dipersetujui. Dengan itu, rakan seterusnya dapat menggunakan bahan tanpa gangguan yang tidak perlu.

Ciri ketiga ialah hormat. Semasa berbincang, ahli mendengar idea hingga selesai sebelum memberikan pandangan. Mereka boleh tidak bersetuju, tetapi alasan disampaikan dengan sopan tanpa menghina latar atau kebolehan seseorang.

Ciri keempat ialah baik hati. Ahli menawarkan pertolongan kepada rakan yang memerlukannya sambil bertanya bentuk bantuan yang sesuai. Bantuan itu tidak patut mengambil alih semua keputusan rakan. Contoh-contoh ini menunjukkan bahawa ciri moral perlu diterangkan melalui perlakuan yang dapat diperhatikan.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Kejujuran dalam laporan kemajuan.

☐ H1 (1 markah): Ahli menyatakan tugas yang benar-benar siap dan yang masih memerlukan bantuan.

☐ F2 (1 markah): Tanggungjawab terhadap bahan dan tugas.

☐ H2 (1 markah): Ahli menjaga peralatan serta memulangkannya pada waktu dipersetujui.

☐ F3 (1 markah): Hormat dalam perbincangan.

☐ H3 (1 markah): Ahli mendengar idea sebelum menyatakan persetujuan atau bantahan dengan sopan.

☐ F4 (1 markah): Baik hati dalam bantuan.

☐ H4 (1 markah): Ahli menawarkan bantuan yang diperlukan tanpa mengambil alih keputusan penerima.

Model ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima empat isi alternatif yang munasabah dengan huraian berkaitan. Nama nilai sahaja tidak menggantikan penjelasan yang diminta. Rubrik latihan ini bukan skema rasmi KPM.

M2E03 | 2.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.3

Huraikan empat langkah kajian yang beretika dan jelaskan tujuan setiap langkah.

Contoh jawapan

Pertama, kumpulan perlu menetapkan soalan seperti cara giliran bercakap membantu ahli menyumbang idea. Soalan yang jelas menentukan perkara yang hendak diperhatikan, bukannya mengumpulkan maklumat yang tidak berkaitan.

Kedua, dapatkan persetujuan peserta dan gunakan catatan tanpa nama. Sesiapa yang tidak mahu menjawab perlu dihormati. Cara ini menjaga pilihan serta privasi mereka sepanjang aktiviti.

Ketiga, catat perkara yang benar-benar berlaku dan maklum balas peserta. Pemerhati boleh merekod bilangan ahli yang mendapat giliran, kemudian membezakan pemerhatian itu daripada pendapat tentang keselesaan mereka. Jawapan berbeza tidak boleh dipadam.

Keempat, rumuskan dapatan dengan menyatakan batas kajian kecil. Kumpulan boleh mencadangkan masa berfikir tambahan jika diperlukan, tetapi tidak mendakwa dapatan mewakili semua murid. Kejujuran dalam kaedah dan rumusan ialah sebahagian amalan bermoral.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Tetapkan soalan kajian tentang peluang bersuara.

☐ H1 (1 markah): Soalan jelas menentukan pemerhatian yang berkaitan.

☐ F2 (1 markah): Dapatkan persetujuan dan gunakan catatan tanpa nama.

☐ H2 (1 markah): Pilihan peserta dan privasi dihormati.

☐ F3 (1 markah): Catat pemerhatian serta maklum balas secara jujur.

☐ H3 (1 markah): Bukti sebenar membolehkan manfaat dan masalah dikenal pasti.

☐ F4 (1 markah): Rumuskan dapatan dengan batas kajian dan cadangan pembaikan.

☐ H4 (1 markah): Kesimpulan tidak diperluas kepada semua orang tanpa bukti.

Model ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima empat isi alternatif yang munasabah dengan huraian berkaitan. Nama nilai sahaja tidak menggantikan penjelasan yang diminta. Rubrik latihan ini bukan skema rasmi KPM.

M2E04 | 2.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.4

Huraikan empat langkah yang membantu anda membuat pilihan bermoral. Berikan satu alasan bagi setiap langkah.

Contoh jawapan

Saya akan meneliti kesan jika keputusan diubah. Peserta lain telah berusaha mengikut aturan, maka rekod palsu boleh menafikan layanan adil kepada mereka. Kesedaran ini membantu saya melihat perkara selain penerimaan rakan.

Seterusnya, saya akan menolak dengan sopan dan menerangkan bahawa saya mahu keputusan sebenar dicatat. Saya tidak perlu menghina rakan untuk mempertahankan kejujuran; fokus saya ialah tindakan yang diminta.

Saya juga boleh mencadangkan semakan bersama berdasarkan rekod permainan. Cara ini memberi ruang membetulkan kesilapan sebenar tanpa mereka hasil yang menguntungkan kumpulan tertentu.

Jika desakan berterusan, saya akan mendapatkan bantuan guru. Bantuan orang dewasa boleh mengurus tekanan dan menjelaskan aturan dengan lebih selamat. Menjadi insan bermoral tidak bermaksud saya mesti menyelesaikan semua keadaan sukar seorang diri.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Kenal pasti kesan perubahan keputusan.

☐ H1 (1 markah): Peserta lain mungkin kehilangan layanan yang adil.

☐ F2 (1 markah): Nyatakan penolakan dengan alasan yang sopan.

☐ H2 (1 markah): Rakan memahami bahawa penolakan menumpukan tindakan, bukan penghinaan diri.

☐ F3 (1 markah): Cadangkan cara menyemak keputusan sebenar.

☐ H3 (1 markah): Semakan membantu menyelesaikan pertikaian berasaskan bukti.

☐ F4 (1 markah): Dapatkan bantuan guru jika tekanan berterusan.

☐ H4 (1 markah): Orang dewasa boleh membantu mengurus keadaan dengan selamat dan adil.

Model ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima empat isi alternatif yang munasabah dengan huraian berkaitan. Nama nilai sahaja tidak menggantikan penjelasan yang diminta. Rubrik latihan ini bukan skema rasmi KPM.

M2E05 | 2.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 13-22 | Rujukan 1.2.5

Cadangkan empat amalan bermoral yang boleh dilaksanakan oleh kumpulan. Jelaskan bagaimana setiap amalan menyokong penyertaan.

Contoh jawapan

Kumpulan boleh bermula dengan bertanya minat dan keupayaan setiap ahli. Tugas kemudian dipersetujui bersama berdasarkan maklumat individu, bukannya andaian tentang kaum, bahasa atau latar keluarganya. Cara ini memberi peluang yang lebih adil.

Arahan juga perlu diterangkan dengan jelas. Ahli boleh meminta penjelasan istilah yang kurang difahami tanpa diejek. Apabila tugas difahami, mereka lebih mudah mengambil bahagian dengan yakin.

Selain itu, kumpulan boleh menggunakan giliran perbincangan yang fleksibel. Ahli yang memerlukan masa berfikir diberi ruang mencatat dahulu sebelum berkongsi. Mendengar pendapat yang berbeza membantu hasil bersama.

Akhirnya, penghargaan perlu diberikan kepada semua penyumbang mengikut kerja sebenar. Ketua tidak patut hanya menyebut nama sahabat rapat. Pengiktirafan yang jujur menunjukkan bahawa setiap sumbangan dihargai dan membantu mengekalkan kerjasama.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Tanya minat dan keupayaan setiap ahli.

☐ H1 (1 markah): Pembahagian tugas berdasarkan individu mengelakkan stereotaip latar.

☐ F2 (1 markah): Terangkan arahan dengan jelas dan beri ruang bertanya.

☐ H2 (1 markah): Ahli memahami tugas serta tidak tersisih kerana istilah sukar.

☐ F3 (1 markah): Sediakan giliran perbincangan yang fleksibel.

☐ H3 (1 markah): Ahli yang memerlukan masa berfikir turut mendapat peluang menyumbang.

☐ F4 (1 markah): Akui sumbangan semua ahli berdasarkan kerja sebenar.

☐ H4 (1 markah): Pengiktirafan adil mengukuhkan rasa dihargai dalam kumpulan.

Model ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima empat isi alternatif yang munasabah dengan huraian berkaitan. Nama nilai sahaja tidak menggantikan penjelasan yang diminta. Rubrik latihan ini bukan skema rasmi KPM.

Sumber dan skop

DSKP KSSM Pendidikan Moral Tingkatan 1, KPM/BPK, BPK 2015, Terbitan 2016, ISBN 978-967-420-135-7. Buku teks KPM/DBP, Cetakan Pertama 2016, ISBN 978-983-49-1121-8. Tahun 2026 ialah sesi murid, bukan edisi buku teks baharu.

DSKP KPM, salinan rujukan | Buku teks KPM, salinan rujukan

Latihan asli berbantu AI untuk murid sesi 2026. Bukan edisi buku teks baharu, soalan rasmi, ramalan atau pengesahan KPM. Markah ialah panduan latihan, bukan skema peperiksaan. Jawapan lain yang berasas dan relevan boleh diterima. Semakan guru bebas belum dibuat. © 2026 LauPeh, setakat hak yang boleh dilindungi.